

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน ประเทศใดที่ประชาชนส่วนมากได้รับการศึกษาจะมีผลให้ประเทศนั้นมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ประชาชนก็จะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขสมบูรณ์และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปัจจุบันความก้าวหน้าของนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของทุกคนทั่วโลกอย่างกว้างขวางทำให้การติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์ทำได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ในโลก การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญโดยตรงกับการสร้างองค์ความรู้ (Knowledge Constructor) โดยเป็นเครื่องมือช่วยรวบรวมข่าวสาร ความรอบรู้ การจัดระบบ การประมวลผล การส่งผ่านและสื่อสารด้วยความเร็วสูง และมีปริมาณมาก ดังเช่น แหล่งเรียนรู้ถือว่าการจัดการโดยจัดให้เป็นแหล่งส่งเสริม สนับสนุนและบริการข้อมูลความรู้ที่เป็นระบบแล้วจัดเก็บข้อมูลความรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญ คือเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ บริการข้อมูลความรู้ ให้คำปรึกษาฝึกอบรมและการศึกษาวิจัยและพัฒนา นอกจากนี้แนวโน้มทางการศึกษาจะเน้นในรูปแบบที่เป็นการเรียนมากกว่าการสอน ผู้เรียนจะมีแหล่งที่จะค้นคว้าหาความรู้หลากหลาย ซึ่งไม่ได้อยู่เฉพาะแต่ในห้องเรียน (Gerlach and Eiy, 1971 อ้างอิงจาก กิดานันท์ มลิทอง ,2543)

เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพตามมาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการแหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ในหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำราหนังสือ ทางวิชาการสื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตจัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตาม มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาศักยภาพด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้

เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ในมาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิ์ได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ได้ทำ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจากแนวคิดและหลักการดังกล่าวเป็นผลทำให้การเรียนการสอนในปัจจุบันต้องมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษามากขึ้น

ศิลปวัฒนธรรมและศาสนาพุทธ เป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญของคนในชาติ โดยเฉพาะในความเป็นมนุษย์ที่มีจิตใจดีงาม มีความคิดทางสังคมที่เป็นระเบียบแบบแผน และมีความสามารถในการชิงช่างที่สร้างสรรค์ศิลปกรรมแขนงต่างๆ การศึกษาศิลปวัฒนธรรม เป็นการค้นคว้าวิจัยอนุรักษ์เพื่ออดีต สืบสานเพื่อปัจจุบัน และเพื่อพัฒนาอนาคต ศิลปวัฒนธรรม คือ ภูมิปัญญา และสืบทอดผ่านกระบวนการทางสังคม ระบบสังคมและกระบวนการทางการศึกษาและสถาบันการศึกษาต้องตระหนักและรับผิดชอบร่วมกันเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจและพัฒนาไปสู่อนาคต (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2544) และกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกให้มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)

“เมืองพิษณุโลก เป็นแหล่งศิลปะงานหล่อที่มีเอกลักษณ์เชิงพุทธศิลป์ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวของประเทศที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก” (เครือข่ายพุทธศิลป์สองแคว กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2542) การหล่อพระในจังหวัดพิษณุโลก มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน และมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว งานหล่อมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น พระพุทธรูปที่ได้จะกระบวนการหล่อของโรงหล่อพระต่างๆ ในจังหวัดพิษณุโลกจะมีความสวยงาม และอ่อนช้อย ตามวิถีแห่งพุทธอันเริ่มหาได้ยากขึ้นในปัจจุบัน เช่น พระพุทธรูปชินราชจำลอง รูปหล่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระพุทธรูปจำลองอื่นๆ เช่น หลวงพ่อเพชร วัดท่าหลวง รูปเหมือนพระอาจารย์ต่างๆ เช่น สมเด็จพระพุฒาจารย์โต พรหมรังสี หลวงพ่อสด รูปปั้นเทพเจ้าในศาสนาอื่นๆ เช่น เทพเจ้ากวนอู ฮก ลก ชิว รูปสัตว์ในนิยาย เช่น กิณร กิณรี ราชสีห์ ครุฑ ผลิตภัณฑ์ประดับตกแต่งอื่นๆ เช่น กระดังกระดัง เป็นต้น

และในยุคที่สังคมเปลี่ยนแปลงไป งานหล่อพระกำลังจะถูกกลืนไปจากความจำของคนในปัจจุบัน จากสถานะที่มีความสำคัญต่อพุทธศาสนิกชนไทย กลับกลายเป็นงานที่ถูกหมิ่นด้วยเหตุผลนานัปการ บวกกับยุคสมัยที่คนให้ความสำคัญกับศาสนาพุทธน้อยลง อาชีพดังกล่าวที่เป็นหน้าเป็นตา เริ่มซบเซา เนื่องจากต้องใช้สถานที่ขนาดใหญ่และบ้านเรือนก็

เกิดขึ้นมากมาย ทั้งอาชีพนี้ยังสร้างมลภาวะให้เกิดขึ้นด้วยจนหลายโรงหล่อต้องปิดตัวลงผู้จัดการรายวัน, 19 เมษายน 2547) และงานหล่อพระพุทธรูปที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติอันเป็นอาชีพที่เป็นหลักฐานสำคัญทางด้านวัฒนธรรมเหล่านี้ต้องสูญสลายไปด้วยเหตุผลทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว ก็อาจจะไม่มีใครรู้จักการหล่อพระพุทธรูปกันอีกต่อไป (เชียงใหม่นิวส์ , 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2549)

ดังนั้น จึงเกิดแนวคิด และมีความตั้งใจจะรักษาสິงล้ำค่านี้ให้อยู่กับสังคมไทย และเพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์ไว้ ของมรดกการหล่อพระพุทธรูป ที่บรรพบุรุษถ่ายทอดไว้ให้ในอดีตกาล เพื่อให้ผู้เรียน เกิดความรัก ห่วงแหน เห็นคุณค่าต่องานศิลปะการหล่อพระพุทธรูป และได้ระลึกถึงการหลอมรวมจิตใจผ่านทองเหลืองสู่องค์พระปฎิมา ในยามที่ก้มกราบสักการบูชา และสามารถบูรณาการ เข้ากับรายวิชาในชั้นเรียนปกติ เช่น รายวิชาศิลปะ การงานอาชีพ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมให้ผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษาหาความรู้เชิง ศิลปะงานหล่อที่มีเอกลักษณ์เชิงพุทธศิลป์ จังหวัดพิษณุโลก แต่ เนื่องจากการศึกษาจากสถานที่จริงมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถเอื้ออำนวยการศึกษาได้เสร็จสิ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพราะบางกระบวนการมีการจัดทำเป็นช่วงๆและต้องใช้เวลาการผลิตที่ยาวนาน จึงได้มีแนวคิดนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่น่าสนใจมากขึ้น และสามารถศึกษาได้ทุกขั้นตอนในศิลปะการหล่อพระตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ โดยพัฒนาเป็นแหล่งการเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแหล่ง เรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : การหล่อพระ จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต: การหล่อพระ จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต: การหล่อพระ จังหวัดพิษณุโลก

ความสำคัญของการวิจัย

การสร้างแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : การหล่อพระ จังหวัดพิษณุโลก มีความสำคัญต่อการศึกษา ดังนี้

1. เป็นสื่อการสอนสมัยใหม่ให้กับสถานศึกษา
2. เป็นการเสริมสร้างค่านิยมภูมิปัญญาไทย ให้กับนักเรียนและผู้สนใจทั่วไป

3. เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับเนื้อหาอื่นๆ

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาค้นคว้าไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

คณะผู้ศึกษาได้สร้างแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : การหล่อพระ จังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ประวัติการหล่อพระ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แหล่งหล่อพระจังหวัดพิษณุโลก หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ภูมิปัญญาการหล่อพระ เป็นแบบ Online learning โดยการประยุกต์ ADDIE MODEL

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน

การสร้างแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : การหล่อพระ จังหวัดพิษณุโลก ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 ท่าน โดยประเมินด้านละ 3 คน ดังนี้ ด้านการออกแบบสื่อ, เนื้อหา และแบบทดสอบ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องของเนื้อหา กับจุดประสงค์รายวิชา

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนดอนทองวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2550 จำนวนทั้งสิ้น 81 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนดอนทองวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งสิ้น 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น คือ การเรียนจากแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : การหล่อพระ จังหวัดพิษณุโลก

3.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : การหล่อพระ จังหวัดพิษณุโลก และ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต : การหล่อพระ จังหวัดพิษณุโลก

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลา 10 คาบ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การสร้างแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต: การหล่อพระจังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะการนำเสนอเป็นข้อความ รูปภาพ ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว โดยนำคุณลักษณะและ

ทรัพยากรต่างๆ ที่มีใน เวิลด์ ไวด์ เว็บ (Word Wide Web) สืบค้นอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่น่าเสนออยู่

2. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้จัดให้ผู้เรียน เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต: การหล่อพระจังหวัดพิษณุโลกในห้องปฏิบัติการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนดอนทองวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามกำหนดเวลาคาบการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หมายถึง บทเรียนที่เรียนผ่านเว็บ เรื่องการหล่อพระจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้นและถ่ายทอดสื่อประสมมีลักษณะเป็นเนื้อหา ข้อความ รูปภาพ ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง โดยนำคุณลักษณะและทรัพยากรต่างๆ ที่มีใน เวิลด์ ไวด์ เว็บ (Word Wide Web) สืบค้น อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่น่าเสนออยู่

1. การสร้างแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การใช้หลักการของ ADDIE MODEL ซึ่งมีขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องการหล่อพระ

2. การหล่อพระจังหวัดพิษณุโลก หมายถึง บทเรียนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการหล่อพระจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ประวัติการหล่อพระ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แหล่งหล่อพระและสถานที่จำหน่าย หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ขั้นตอนการหล่อพระ

3. ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาขึ้นในด้านเนื้อหา กราฟิกการออกแบบและด้านเทคนิค โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ความพึงพอใจ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. ประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบเรื่องการหล่อพระ จังหวัดพิษณุโลก ตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

4.1 ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) หมายถึง การประเมินจากคะแนนร้อยละของคะแนนที่นักเรียนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดวัดความรู้ระหว่างเรียน รายหน่วยจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป

4.2 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) หมายถึง การประเมินผลสัมฤทธิ์ นักเรียนโดยพิจารณาจากร้อยละของคะแนนที่นักเรียนได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post – Test) คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป